

פרק י"ב

האלאקע במירון בל"ג בעומר

"מנהג ישראל תורה" שביום ל"ג בעומר נוטלין את התינוקות לקבר רשב"י באתרא קדישא מירון ועושין להם התגלחת הראשונה שהוא הצורה היהודית המעוטרת בפאות הראש, ומנהג זה יסודתו בהררי קודש, וראה עוד בספר תגלחת מצוה בהרחבה על ענינים אלו.

מנהג קדום זה מובא בשער הכוונות [להרח"ו] (ענין ספירת העומר דף פ"ו ע"ד ודף פ"ז ע"א), אני ראיתי למורי ז"ל שהלך שם פעם אחת ביום ל"ג לעומר, הוא וכל אנשי ביתו, וישב שם שלשה ימים ראשונים של השבוע ההוא, וזה היה פעם הראשונה שבא ממצרים, אבל אין אני יודע אם אז היה בקי ויודע בחכמה הזו הנפלאה שהשיג אח"כ. והרב רבי יונתן שאג"ש העיד לי שבשנה הראשונה קודם שהלכתי אני אצלו ללמוד עם מורי ז"ל^{רמז}, שהוליך את בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו, ושם גילח את ראשו כמנהג הידוע, ועשה שם יום משתה ושמחה, וכ"כ בלחם מן השמים (ענין ספרה"ע) שטוב לעשות כן.

בספר משנת חסידים (מס' אייר פ"א אות ז') כתב, מצוה לשמוח שמחת רשב"י בל"ג בעומר על קברו וכ"ש אם הוא פעם ראשון שמגלח ראש בנו ומניח הפאות שהוא מצוה.

בשו"ת אפרקסתא דעניא (סי' קס"א) כתב סמך לתגלחת בל"ג בעומר שהוא יום הלולא דרשב"י וכמו שכתוב קודש הלולים לה', כי יום ל"ג בעומר הוא יום שמחה וחדוה לכבוד רשב"י, ועוד טעם דזמן זה הוא המתקת הדינים והשערות הן מסטרא דדינא (זוה"ק בהעלותך דף קנ"א ד"ה קח), לכן גוזרים את השערות בו ביום

רמז] שהיה הרח"ו זצ"ל שוהה אז עדיין בעיר דמשק שבסוריה.

והרחמים גוברים. (וע"ע בדגל מחנה אפרים פר' קדושים עה"פ וכי תבואו אל הארץ וכו' ובשנה הרביעית יהיה כל פרי קודש הילולים לה', ובריקאנטי פר' קדושים).

ובספדה"ק עטרת ישועה (מועדים) כתב רמז למנהג זה בתורה, בפר' תזריע פסוק "לג" הוא והתגלח והוא רמז שביום ל"ג בעומר מגלחים ובתיבת והתגלח יש 'ג' רבתי לרמז כי מגלחים התינוק כשהוא בן ג' שנים, וכע"ז כתב ג"כ בספר פרדס יוסף (שם) עה"פ הנ"ל. ולחידודא רמז בסדר הדורות (ח"ב עמ' 306) עפ"י המשנה באבות (פ"ה מ"כ) בן י"ח לחופה והיינו מחמת של"ג בעומר הוא ב"ח באייר. וע"ע שע"ת (תקל"א סק"ז), שו"ת מנחת אלעזר (ח"ד סי' ס'), ובשד"ח (אס"ד, מע' א"י אות ו') ובמנהגי בעלז (עמ' נ"ד) מובא, קטנים שהגיעו לגיל שלוש, אף אם הגיעו לגיל שלוש קצת אחרי ל"ג בעומר הורה הרה"ק מהר"א לספר אותם בל"ג בעומר.

בשיירי מנחה (סי' י' אות ה') כתב, "בשנה זו זכיתי להיות בל"ג בעומר על ציון המצויינת קודש הקדשים דרשב"י זי"ע במירון, וראיתי שמה בעיני כל הלילה עד חצות היום ערב שבת קודש השמחה והריקודים בתופים ובמחולות ממש כשמחת בית השואבה וכאור בוקר באו חסידים ואנשי מעשה לבושים בבגדי שבת עם בניהם הקטנים ושם גיזזו את ראשם ומכבדים את כל או"א שיגלח קצת את בנו ולברכו שיזכה לגדלו שיהיה ת"ח יר"ש ומחלקים מיני מזונות".

בשו"ת מהרי"ל [פליטשאן] (בהקדמה) כתב בתו"ד, "והנה כשהייתי במירון היו אומרים שהיו בערך שבעים קטנים, מהספרדים והאשכנזים, אשר הביאו אותם ממקומות הסמוכים למירון, וכל איש חוטף הקטן שלו מתוך השמחה על כתפיו, והקטן יושב כך ואביו רוקד עמו, וכל המשפחה באים עמו על שמחה זו למירון".

ובספר קורות העתים [להרב מנחם מענדל מקמניץ] (מאורעות בשנת תקצ"ד ולהלן) כתב: "בנים קטנים הצריכים לגזוז שערות בפעם הראשונה אין גוזזין בביתם, רק ממתנים להילולא דל"ג בעומר, באות הנשים ומביאות שם בניהן, וכל אחת מביאה נר גדול כמידת בנה, ומתחיל האב לגזוז קצת ואחר כך משלמת אמו הגזיזה ולעשות לו פאת הראש, ובליל ל"ד בעומר עושין ככל הנ"ל לכבוד ר' אלעזר בנו".

בספר שערי ירושלים (שער ט') כתב, "ובבוקר אחר התפילה מגלח כל איש את בנו הקטנים בשעה הראשונה, כי כן המנהג באה"ק שבתגלחת הראשונה מכל זכר תהיה על קבר איזה צדיק, במשתה ושמחה ומחלק מזונות, ומוליכים את הנער לקבר ר' יוחנן הסנדלר בתוף ומחול בשיירי זמרה, ואחרי כן שבים לחצר

רשב"י ומגלחים אותו אצל פתח הביהמ"ד, ורבים מביאים בניהם מארצות רחוקות לקיים מצות פאת ראש במקום הקדוש כל היום ההוא".

ובספר מסעות ירושלים (מאמר סדר יום שמיני) כתב בא"ד, אחר הדברים האלה הובא לביהמ"ד תינוק בן שלש שנים והמנהג לגלח שערותיו בל"ג בעומר [כמו במירון שמביאין על הציון הקדוש דרשב"י זי"ע הילדים של בני ג' שנים לספר ולגלח שערותיהם בשמחה ובטוב לבב. ואביהם של הילדים הולכים במלבושי שבת והשטריימיל על ראשיהם ועושין ריקודים נפלאים ומשבחין ומפארין ומעריצין ומקדישין וממליכין את שם ה' המלך ית"ש בשלהבת קודש אשרי הזוכה ורואה בשמחתם] והילד הי' לבוש בבגדים נאים יפה עינים וטוב רואי בצלם אלקים פיאות ראשו מתוקנים וגילחו אותו בביהמ"ד וחילקו מיני מזונות.

וראה בשו"ת משפטי צדק (סי' ע"ד) דכתב דלא ידע מה שורש מצוה יש להסתפר על קברי הצדיקים, והלא אפילו הביקור בבית הקברות על קברי הצדיקים מה מצוה יש בדבר, וכ"ש להסתפר שם.

תגלחת ביום ל"ד בעומר

עיין מסע מירון (עמ' קל"ד) שכתב, היהודים שהיו יושבים בנווה המדבר חבאן, הוא חצרמות אשר מירכתי תימן, היו מקיימים את החאלאקע למחרת ביום ל"ד בעומר שהיו קוראים לו "ל"ד לכראדא" (-לשער) וכו'. (וראה לעיל מש"כ מספר שערי ירושלים שער ט').

יש נוהגים במצרים לגלח ביום ל"ד בעומר כמו שנוהגים בני ספרד, ויש נהגו שם להסתפר ביום ל"ג בעומר כמנהג אשכנז.